

Vallærugreinir á B

Innihald

Evnafrøði B.....	3
Franskt B	3
Heimspeki B.....	4
Innovatión B	4
Ítróttur B.....	4
Kunningartøkni B	5
Landafrøði B - náttúrubreyt og hugbreyt.....	5
Lívfrøði B	6
Mentanarfatan B.....	6
Miðlakunnleiki B	7
Samfelagsfrøði B - náttúrubreyt og hugbreyt	7
Sálarfrøði B.....	7
Spanskt B.....	8
Støddfrøði B – búskaparbreyt og hugbreyt	8
Tónleikur B	9
Týskt B.....	9

Evnafrøði B

- Í evnafrøði á B-stigi fær næmingurin innlit í háttaløg, hugtøk og lógir í lærugreinini, vitan um týðandi evni og eiginleikar teirra, umframt eina fatan av samfelagsliga og tøkniliga týðninginum evnafrøðin hevur, bæði í dag og í søguligum høpi.
- Í undirvísingini í evnafrøði á B-stigi fær næmingurin kunnleika til náttúruvísindaligan hugsanarhátt og háttalag. Tað kvantitativa sjónarmiðið er av stórum týðningi, og næmingurin fær innlit í, at evnafrøði í samspæli við aðrar lærugreinar kann lýsa og loysa trupulleikar.
- Sum vísindagrein hevur evnafrøðin ein týðandi leiklut, serliga tá ið talan er um at skilja og at skapa framburð í sambandi við t.d. biotøkni, nanotøkni, nýggj material, heilivág og matvøruframleiðslu.
- Næmingurin ognar sær lestrarfórleika í arbeiði sínum í lærugreinini, sum leggur støði undir framhaldandi náttúruvísindaligum lestri.

Undirvísingin í evnafrøði B er 125 klokkutímar (uml. 83 blokkar).

Franskt B

- Franskt sum byrjanarmál á B-stigi er bæði eitt málfak og eitt mentanarfak.
- Franskt er eitt altjóða mál og eitt av høvuðsmálunum í Europa og fevnir í høvuðsheitum um Frakland, Belgia, Sveis, Luxemburg og Monaco. Franskt er høvuðsmál í londum og økjum í fleiri heimspørtum, so sum fyrrverandi fronsku og belgisku hjálondunum í Afrika og í Quebec í Kanada.
- Franskt er alment mál í 32 londum, og umleið 220 milliónir fólk tosa franskt um allan heim. Lærugreinin byggir á franskt mál í Fraklandi sum standardmál, men dregur natúrliga alt franskmælt økið inn í lærugreinina.
- Næmingurin lærir at samskifta týðiliga á fronskum viðvíkjandi úttalu og setningsbygnaði, at orða seg og greiða frá, at nýta fastar orðingar, at lurta eftir og skilja franskt, og at leggja fram eitt fyrireikað evni á fakligan og kreativan hátt.

Undirvísingin í fronskum B sum byrjanarmáli er 200 klokkutímar (150 blokkar).

Heimspeki B

- Kjarnin í lærugreinini heimspeki er, tvörturum fakilg og vísindalig mörk, at seta djúpar spurningar og at hugsa vandaliga um möguleg svar og próvförslu.
- Í lærugreinini verður fatanin av, hvussu heimspekiligar áskoðanir eru knýttar at hug-, samfelags- og náttúruvísindaligum lærugreinum, ment, og næmingarnir menna somuleiðis evni síni at greina og taka stöðu til ymisk sløg av vitan og virði í alheims vitanarsamfelagnum.
- Á B-stigi verður undirvíst í økjunum sannkenningarástøði, metafysikki, siðaførøði, samfelagsheimspeki, lívsheimspeki, próvförsluástøði og logikki, eins og í hugvísindaligum, samfelagsvísindaligum og náttúruvísindaligum ástøði.
- Umframnt nevndu øki verður undirvíst í ískoytisøki, ið eru tengd at breytini hjá næminginum.

Undirvísingin í heimspeki B er 125 klokkutímar (uml. 84 blokkar).

Innovatión B

- Innovatión er ein samfelagsfrøðilig lærugrein, ið fevnir um vitan um uppfinning (inventión), nýskapen (innovatión) og útbreiðslu (diffusiión).
- Undirvísingin á B-stigi byggir á lokna undirvísingin á C-stigi, men fer djúpri í kjarnaøkini.
- Undirvíst verður í økjunum innovatión og samfelagsmenning, innovatión og kappingarførleika hjá fyrítøkum, innovatión og hugskotsmenning, virkisætlan og innovatiónstilgongd, útbreiðslu og starvsfólk & fyriskipan.
- Umframnt nevndu øki verður undirvíst í ískoytisøki, ið setir nevndu øki í perspektiv. Hetta kann vera blaðgreinar, sjónvarpssendingar, heimasíður ella líknandi tilfar.

Undirvísingin í mentanarfatan B er 125 klokkutímar (umleið 84 blokkar).

Ítróttur B

- Ítróttur á B-stigi snýr seg um kropsligt virkni og iðkan av ítróttargreinum. Kapping og kropslig avrik eru aðalmál. Hetta verður stuðlað av vitan frá náttúruvísindaliga, humanistiska og samfelagsvísindaliga økinum.

- Ítróttarligt hegni gevur rörlugleði og stimbrar hugin at spenna seg út kropsliga. Lærugreinin gevur eisini innlit í, hvønn heilsufremjandi týðning íðkan hevur og eina fatan av, hvønn mentanarligan týðning, ítrótt hevur.
- Ítróttur á B-stigi byggir á lokið C-stig í ítrótti og heilsu, og undirvíst verður í kropsligum virkni, fjølbroyttar ítróttagreinum og -virksemi, at fremja kropstamarhald og bóltfórleika, umframt venjingar, sum fremja hugdýpan í tí ástøðiliga partinum av ítróttalærugreinini.
- Átøðiliga verður undirvíst í náttúru- og heilsuvísindaligum, umframt humanistiskum og samfelagsvísindaligum ástøði og háttalag um venjing, lívsstíl og ítróttavandar og ítróttir, sum leggja dent á samarbeiði og etikk og at menna sjálvsálit

Undirvísingin í tónleiki B er 125 klokktímar (umleið 84 blokkar).

Kunningartøkni B

- Kunningartøkni B er eitt samfelagsfrøðiligt fak sum knýtir seg at teimum tøkniligu yrkisgreinunum. Lærugreinin fremur vitan innan dátuviðgerðartøkni og skipanir, umframt fôrleikar til menning, íverksetan og nýtslu av KST.
- Lærugreinin fæst við tøkni og skipanir sum viðgera dátur og miðla kunning.
- Til dømis fáast vit við kt-skipanir, harímillum servara og netverk. KT-samskipan, menning og stýring. KT-amboð og kt-skipanir at fremja og menna handilsrakstur. Eisini til dømis samskiftisamboð og myndlar, heimasíður, snið og sjónliggerð.

Undirvísingin í kunningartøkni b er 125 tímar (umleið 84 blokkar)

Landafrøði B - náttúrubreyt og hugbreyt

- Landafrøði er lærugrein, ið sameinir fleiri ymiskar lærugreinar, ið arbeiða við jarðartengdum samanhangum og broytingum. Hugt verður bæði eftir, hvussu náttúran og umhvørvið seta treytir fyri samfelagsligum virksemi ymsastaðni á jørðini, og hvussu samfelagslig og mentanarlig frambrot broyta náttúruligu og umhvørvisligu fortreytirnar.
- Undirvísingin verður sett í samband við gerandisdagin hjá næmingunum, so at lærugreinin bæði kann byggja á eina skipaða eygleiðing, eins væl og undran og djúphugsan, tá ið talan er um umstøðurnar kring okkum.
- Næmingurin ognar sær í lærugreinini vitan og kunnleika um jørðina og skilir, at hon er býtt sundur í óki av alskyns støddum og vavi, og at knýtt verða sterk búskaparlig, politisk og sosial áhugamál at hesum økjum, ið kunnu avmarkast bæði horisontalt við kortum og planum, men eisini við tvey- ella trídídimensionalum yvirlitsmyndum, sum vísa vertikalur samanhangir og avmarkingar

- Millum evnini, ið viðgjörð verða, kunnu nevnast kortlæra, hagtöl, feltarbeiði, jarðarsøga, eldgos, plátutektonikkur, vistfrøðiskipanir, vinnulívsmenning, mobilitetur, havfrøði, fiskivinna, alivinna og mong fleiri.

Undirvísingin í landafrøði B er 125 klokkutímar (umleið 84 blokkar).

Lívfrøði B

- Almennandi endamálið við undirvísingini í lívfrøði er, at næmingurin fær vitan og innlit í lívfrøðilig kjarnaøki, samstundis sum áhugi hansara fyri lívfrøðiligum spurningum í ymiskum samanhangum verður stimbraður.
- Í lívfrøði á B-stigi verður undirvíst í kjarnaøkjunum kyknulæru, lívvirkisfrøði, arvalæru, smáverulívfrøði, vistfrøði og náttúruvísindaligum arbeiðshættum.
- Í ískoytisøkinum verður undirvíst í týðninginum, sum lívfrøðin hevur lokalt og globalt, lívfrøði sum vísindafaki og spurningum um bioetik.
- Lestarfyrirleikandi endamálið við lívfrøði B er, at næmingurin við ymiskum royndum og arbeiðsháttum megnar at fara í dýpdina fakliga, at hann kritiskt evnar at útvega ymiskar upplýsingar, og at hann skilir samanspælið millum tað ástøðiliga og tað verkliga við at leggja tilrættis og gera royndir.

Undirvísingin í evnafrøði B er 125 klokkutímar (uml. 83 blokkar).

Mentanarfatan B

- Í lærugreinini mentanarfatan verður eisini arbeitt við mentanarligum orðingum og samleikaskapan sum mentanarlig gongd, og lærugreinin útvegar amboð, ið hjálpa at skilja og mæta mentanum.
- Endamálið við mentanarfatan er, at næmingarnir menna evnini at samskifta í egnari mentan eins væl og við aðrar mentanir.
- Á B-stigi verður millum annað undirvíst í mentanarligum munum, samanberandi (komparativari) mentan, samskifti tvørtur um mentanarmørk, integratió, assimilatió og segregatió, meirilutum og minnilutum, eins og siðalæru, morali og mentan.
- Arbeitt verður við tættunum mentanarástøði, mentanarmøti, mentanarsamanbering, mentanarmenning, mentanarligum samleika, ikki-vesturlendskari mentan, tí tjóðarliga móttvegis tí altjóðarliga, eins og europeiskari og ikki-europeiskari mentan.

Undirvísingin í mentanarfatan B er 105 klokkutímar (70 blokkar). Gerast skal vart við, at Mentamálaráðið á námsætlanarsíðu síni sigur, at rættingar kunnu koma fyri í Mentanarfatan B.

Miðlakunnleiki B

- Fakliga innihaldið í lærugreinini miðlakunnleiki er í hovudsheitum at viðgera livandi myndir og miðlaframleiðslur í einum fagurfrøðiligum, mentanarligum, samfelagsligum, yrkisligum og samskiftisligum samanhangi.
- Frálæran mennir evnini hjá næminginum at greina, seta í frásjón og taka støðu til føroyskar og altjóða miðlaframleiðslur, við bæði fiktivum innihaldi (fiktión), heimilafrásagnum (dokumentar ella fakta) og framleiðslum, við samansettum frásøguháttum, t.d. filmar, sjónvarpssendingar, margmiðlar og lýsingar.
- Somuleiðis skal frálæran menna førleikar næmingsins at orða seg sjálvstøðugt og fjølbroytt, so hann gerst virkin, skapandi og reflekterandi miðlabrúkar, við denti á film, sjónvarp og margmiðlar.
- Undirvísingin á B-stigi fevnir um økini miðlaástøði og –greining, miðlaframleiðslu, miðlanýtslu og tveimum framleiðslum (verkætlan).

Undirvísingin í miðlum B/miðlakunnleika B er 125 klokkutímar (uml. 83 blokkar). Gerast skal vart við, at Mentamálaráðið á námsætlanarsíðu síni sigur, at rættingar kunnu koma fyri í miðlakunnleika B.

Samfelagsfrøði B - náttúrubreyt og hugbreyt

- Samfelagsfrøði B byggir á lokið C-stig í samfelagsfrøði, og snýr seg um føroysk og altjóða samfelagsviðurskifti, og tekur fram týðandi tættir, sum viðgera tann týðning, ið mentanarlig, búskaparlig og tøknilig menning hevur á samfelagsgongdina.
- Undirvíst verður í evnunum sosiologi, politikki, búskapi og samfelagsfrøðiligum háttalagi.
- Undirvísingin hevur m.a. til endamáls við vitan, hugtøkum, ástøði og háttaløgum úr samfelagsfrøðiligu greinunum, og við ítøkiligum samfelagsmálum, at menna náms- og lesiførleika næmingsins.
- Lærugreinin ger næmingin foran fyri at knýta samband millum samfelagsfrøðiliga fatan og gerandislívið

Undirvísingin í samfelagsfrøði B er 125 klokkutímar (umleið 84 blokkar).

Sálarfrøði B

- Lærugreinin sálarfrøði gevur og mennir førleikar at reflektera yvir egnan lesnað og at samstarva við onnur. Somuleiðis gevur sálarfrøðin førleikar at skilja og virða ymisleikan hjá menniskjum.

- Á B-stigi verður undirvíst í ökjum sósíalsálarfróði, menningarsálarfróði, kognítíón & læring, persónsmenska og samleiki og sálarfróðiligum háttalagi.
- Umframmt nevndu öki verður eisini undirvíst í einum ískoytisöki, ið kann vera heilsusálarfróði, klínísk sálarfróði, barna- & familjusálarfróði, neurosálarfróði, ítróttarsálarfróði, miðlasálarfróði, arbeiðs- & organisatíónssálarfróði, rættarsálarfróði ella námsfróðilig sálarfróði.
- Dentur verður lagdur á praktísk og virkisvænd viðurskifti, arbeiðs- og vinnulívsvænd viðurskifti og vísindalig viðurskifti og háttalag.

Undirvísingin í sálarfróði B er 125 klókkutímar (uml. 84 blókkar).

Spanskt B

- Spanskt sum byrjanarmál á B-stigi er bæði eitt málfak og eitt mentanarvak.
- Spanskt er eitt altjóða mál og eitt av hövuðsmálunum í heiminum og fevnir í hövuðsheitum um Spania, Mið- og Suðuramerika, eins og fleiri øðrum ökjum kring allan heimin.
- Spanskt er alment mál í 21 londum, og umleið 400 millíónir tosa spanskt um allan heim. Lærugreinin byggir á spanskt mál í Spania sum standardmál, men dregur natúrliga alt spanskmælt ökið inn í lærugreinina.
- Næmingurin lærir at samskifta týðiliga á sponskum viðvákjandi úttalu og setningsbygnaði, at orða seg og greiða frá, at nýta fastar orðingar, at lurta eftir og skilja franskt, og at leggja fram eitt fyrireikað evni á fakligan og kreativan hátt.

Undirvísingin í sponskum B sum byrjanarmáli er 200 klókkutímar (150 blókkar).

Støddfróði B – búskaparbrøyt og hugbrøyt

- Endamálið við undirvísingin í støddfróði er at menna støddfróðiliga førleikan, sum samfelagið og tann einstaki krevja av útbúgvandi ættarliðnum. Í undirvísingin skal næmingurin hava kunnleika til týðandi tættir í samspælinum sum er millum støddfróði, mentan, vísindi og tøkni.
- Næmingurin fær innlit í, hvussu støddfróðin kann vera við til at økja um fatanina av og vera við til at seta orð á, hvussu støddfróðiligr spurningar kunnu verða viðgjørdir og svaraðir, á ymiskum fakligum ökjum, umframmt at geva honum innlit í støddfróðiligan hugsanarhátt.

- Undirvísingin fevnir millum annað um stigskipanina hjá rokniháttinum, víðkaða potenshugtakið, at loysa líkningar, formulorðingar, einföld hagfrøðilig háttaløg, lutfalsrokning, funktiónshugtakið, differentialrokning o.fl.
- Harumframt kunnu næmingar í samráði við lærara velja ískoytisøki so sum hugsanarúrslit (raisonnement) og próvførslu, støddfrøðiliga myndlan, støddfrøðisøguligar tilgongdur ella onnur evni.

Undirvísingin í støddfrøði B á hugbreyt byrjanarmáli er 250 klokcutímar (umleið 168 blokkar) yvir 2 skúlaár.

Tónleikur B

- Tónleikur B byggir á lokið C-stig í tónleiki og undirvíst verður í tónleikaíðkan, tónleikaástøði og tónleikafatan.
- Á miðnámskúlastigi sameinir lærugreinin eina ástøðiliga og eina vísindaliga tilgongd, eina listaliga og eina úttinnandi tilgongd til tónleik sum ein alheimsligan framsagnarhátt.
- Við skapandi átøkum og tónlistarligum framførlum hevur lærugreinin ein týðandi leiklut innan skúlans mentan.
- Í lærugreinini tónleiki B ognar næmingurin sær fortreytir til at taka virknan lut í sínum tónleikalívi, og við greining av tónleiki og tónleikaviðurskiftum og við at arbeiða við tónlistarlig parametur, tónalæru, hoyrilæru og tónleikástøði ognar næmingurin sær tónlistarligan kunnleika og tilvitan at viðgera søgulig, samfelagslig og mentanarlig viðurskifti.

Undirvísingin í tónleiki B er 125 klokcutímar (umleið 84 blokkar).

Týskt B

- Týskt byrjanarmál á B-stigi er bæði eitt málfak og eitt mentanarfak.
- Týskt er eitt av høvuðsmálunum í Europa og fevnir í høvuðsheitum um Týskland, Eysturríki og Sveis. Lærugreinin byggir á øll hesi trý øki. Natúrligt er tó, at Týskland, sum tað størsta økið, eigur størstu rúmd í undirvísingini. Harumframt tosa minnilutar týskt í Italia, Pólandi, Ungarn, Belgia, Luxemburg, Hollandi, Russlandi, Ísrael, Suðurafrika, Namibia og USA.

- Næmingurinn skal millum annað læra að lesa og skilja innihaldið í ymskum slögum af nýggjari og eldri tekstum, að umseta texta bæði til týskt og úr týskum, skrifliga að greina og greiða frá á einum rímliga fjölbreyttum máli
- Næmingurinn lærir að samskipa týðiliga á týskum viðvíkjandi úttalu og setningsbygnaði, að orða seg og greiða frá, að nýta fastar orðingar, að hlusta eftir og skilja franskt, og að leggja fram eitt fyrirreikað evni á fakliga og kreatíva hátt.

Undirvísingin í týskum B sum byrjanarmáli er 200 klukkutímar (150 blokkar).